

ERKEKLERİN DÜNYASINDA KADIN OLMAK

Fatma Berna VATAN

Maden Mühendisi

Hayatım ile ilgili karar olarak değil de Üniversite sınavının azizliği ile girdiğim mesleğimi yani Maden Mühendisliğini yaptıkça sever bir hale gelenlerdenim ben. Yüzlerce hatta binlerce erkeğin çalıştığı bu alanda kadınlar da giderek yer almaya başladılar. Bu yazıyı daha çok erkeklerin egemen olduğu bir dünyada çalışan kadınlar için hayatın nasıl olduğunu merak eden varsa diye kaleme alma ihtiyacı hissettim. Emek yoğun bir sektör Madencilik, bu sektörde en az görülmeye alışılan şeylerden biri de kadın Mühendisler. Kadın mühendislerimiz, iş yerlerinin hemen hemen tümünde erkek egemenliğinin tam da ortasında çalışıyorlar. Uzaktan bakınca bile çok zor görülen bu iş kolunun en önemli görevlerinden birini icra eden ve büyük stres altında çalışan kadın mühendislerimiz, birebir ilişki içerisinde olduğum arkadaşarımdan gördüğüm kadarıyla, her şeye rağmen mesleklerini çok seviyorlar.

Bu mesleğin zorlukları Üniversiteye başladığında başlıyor aslında, özellikle benim gibi otuz yıl kadar önce bu mesleği seçenler çok iyi anımsayacaklardır. Bazı Üniversitelerimiz bu alana bayan almazken, onyediy onsekiz yaşlarında neredeyse parmakla sayılacak kadar az bayanın olduğu bir bölümde okumaya başlıyorsunuz. bayan öğrenci o kadar az ki, hemen herkes tarafından tanınıveriyorsunuz. Tanınmak bir avantaj gibi görülse de siz bir kerecik bile ders ekemiyorsunuz zira hemen fark ediliyorsunuz. Ve bu fark edilişlerin acısı da hep sizden çıkıyor, hani nasıl derler takıyorlar size. Bu durum iş hayatınızda da, meslekle ilgili sosyal hayatınızda da

sürüyor üstelik, işte işyerinden yarım saat kayboldanız göze batıyor, sosyal alanda bir etkinlikte sizi göremeseler herkes onu dillendiriyor.

Okurken stajlarda da bu durum farklı değil, yanında erkek arkadaşlarıyla bir maden işletmesine staja gidiyorsun. Onca erkeğin arasında, bu yer altı ocağında bu kızın işi ne diyen bakışlarla karşılanıyorsunuz, hatta bazı işçiler size ayıp etmemek için size de "mühendis bey" diyorlar. Ayağınıza 41 numaradan küçük çizme bulmak, size uygun bir iş tulumu kapabilmek ne mümkün. Kadınlara ayrılmış bir giyinme soyunma odası yok, duş alacağınız bir yer yok, erkek arkadaşlarınız ocaktan çıkıp duş alıp giyinirken siz kömürün, madenin isi tozu içerisinde onların işi bitsin de birlikte kalınan yere dönsem de ben de üzerimi değişsem diye bekliyorsun. Kalınan yer ise ayrı bir dert, tek bayan gitmişsen bir öğrenciye tek oda da verilir mi deyip oradan oraya sürüklenip durursun. Yıllar sonra mezun olup da bir madencilik kurumunda işe başladığında da o ocaklara görevli gittiğinde hiç bir şeyin değişmemiş olduğunu görüp bayanlara bu meslekte geçit bulmanın ne zor olduğunu anlıyorsun.

Şimdi bu meslekten olmayanlar bu kadar az kadının olduğu bu meslek alanında kadınların çok şanslı olduğunu, el üstünde tutulduklarını düşünüyor olabilir, ama maalesef durum hiç de böyle değildir. Her zaman ortama uyum sağlayan kadınlar olmuştur. Kadın meslektaşlarımdan bunun ne demek olduğunu daha iyi anlayacaklarını düşünüyorum. Ben bugüne kadar yaptığım işlerde sen kadınsın yapamazsın ifadesiyle

çok az karşılaştım ama bunun sıklıkla söylendiği pek çok bayan meslektaşım olduğunu biliyorum.. Erkek egemenliğindeki sektörde, bayan olarak yer aldığınızda kemikleşmiş karakteristik erkek egolarıyla da karşı karşıya kalınıyor. Yaftayı yapıştırıp adını koyuveriyorlar, “ya bayan o nasıl yapacak ki”. Geçen yıl Jeoloji Kurultayı sırasında düzenlenen “Mesude Aydan anısına Kadın Mühendisler, Başarıları, Sorunları ve Yaşamları” konulu bir panelde oda adına konuşmacı olduğumu söylediğimde bir erkek meslektaşım kadın kadına gün yapacaksınız yani demişti, şaka yollu bile olsa bu erkeklerin kadınların birlikteliklerine nasıl baktığının bir göstergesidir diye düşünüyorum.

Aslında bu durum sadece sektöre özgü bir sorun değil. Kapitalizmin beyaz-burjuva-erkek üçlemesi üzerine oturan ve bu yönüyle de erkek egemen karakterde olan yapısından kaynaklanmaktadır. Kapitalizm sürdüğü sürece erkek egemen yapıda sürecektir. Ancak burada önemli bir nokta, muhalif örgütlenmelerin de bu yapıyı bir biçimde içselleştirmiş ve uyguluyor olmalarıdır. Yaşamın içersinde yer alan dolayısıyla egemen ilişkilerden doğal olarak etkilenen demokratik-mesleki örgütlerimizin, bu etkilenmenin ya farkında olmamaları ya da azaltmak doğrultusunda hiçbir şey yapmamalarıdır.

Şunu üzüntüyle fark ettim ki, demokratik-mesleki örgütlerimizde erkek arkadaşlara gösterilen anlayış, ne Odamızın genel yapısında ne de yönetsel organlarda, kadın meslektaşlara aynı şekilde gösterilmiyor. Siz tıpkı okula başladığınız günlerdeki gibi azınlıkta kaldığınızdan ne yapsanız göze batıyorsunuz. Bir eyleme siz katılmasanız tümüne katılmamış damgasını yiyorsunuz. Bir toplantıya geciktiniz mi bayanlar her yere gecikir gözüyle bakıyorlar. Aslında eşit koşullarda olmadığımızı fark etmiyorsunuz. Kimsenin aklına, erkeklerle aynı sorumluluğu almak

için gönüllü olmuş bir kadının bunu yapabilmek için her sabah en az iki saat daha erken uyandığı, akşam toplantılarına katılmasının evdeki eşi ve çocuklarının düzenini bozmasın diye her işini, yemeğini, çamaşırını, ütüsünü, rutin ev işlerini uykusundan yaptığı bu fedakarlıkla yaptığı gelmiyor. Mevcut egemenlik ilişkilerine karşı çıkan demokratik-meslek odalarının yönetim organlarına daha fazla kadın meslektaşın katılımını desteklemesi, bu yapılmıyorsa bile en azından erkek meslektaşlara gösterilen anlayışın kadın meslektaşlara da gösterilmesi gerektiğine, bunun demokratik bir tarz, bir ilke olarak kabul edilmesi gerektiğine inanıyorum.

Kadınlara ayrımcılık devletin en üst düzey yapılanmasında da sürüyor. DİE verilerine göre devletteki yöneticilerin sadece %16’sı kadınlardan oluşuyor. Mesela ben madencilik kuruluşlarında, özellikle üretim, işletme malzeme tedarik vb. alanlarda şube müdürlüğünden yukarı gidebilen bir kadına daha hiç rastlamadım. Kadınlara 8 Mart günü hamasi eşitlik nutukları atıldığında herkes kadının hakkını verdiğini düşünüyor. Oysa ki işe giremeyen, ötelenen ve anneliği kutsanan, teknik alanlardaki kadınların insan haklarından, eşitlikten yararlanması için süren mücadelelere ne kadar destek verilmektedir, bunun değerlendirilmesi gerekir. Kadınların sosyal statüleri yaşadıkları ülkenin insani gelişmişliğinin göstergesidir. BM ‘nin insani gelişmişlik raporuna göre Türkiye 97. sıradadır. Kadının verdiği emeğinin çoğunlukla değersiz görüldüğü bir ülkedir burası.. Bunu aşabilmenin öncelikli yolu bütün kadınların, cinsiyet ayrımcılığı yüzünden uğradıkları haksızlıkların karşısında olması gerektiği bilincine sahip olmasından geçmektedir.

B.Boutros Ghali’nin bir lafı var sevdiğim, İnsan ırkı iki kanatlı bir kuştur, bir kanadı kadınlar, diğeri erkekler. Ve her iki kanat da eşit düzeyde gelişmedikçe, İnsan ırkı uçamayacaktır.